

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției »Telegrafului Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Din viața internă

a seminarului „Andreian“.

De Dr. Gh. Comșa.

Momente însemnate a înscris biserica noastră în viața sa în veacul trecut. Datu-ni-s'a nouă celor de azi să prăznuim aniversarea unora din cele mai însemnate. A jubilat biserica noastră la 1909 centenarul nașterii lui Șaguna, la 1911 centenarul seminarului «Andreian» și în anul trecut a făcut în cadre mai modeste comemorarea împlinirii celor 50 de ani dela reînființarea mitropoliei noastre.

În anul 1909 s'a manifestat strigătul de bucurie al întregii noastre mitropolii. În 1911 și 1914 s'au sărbătorit momente istorice, cari poartă nu cu mult mai puțină ponderosită în trecutul bisericii, mai ales aniversarea reînființării mitropoliei, care trebuia să ia proporțiile zilei de sărbătoare a unui întreg cler și popor credincios, dacă împărăția acestei lumi nu s'ar fi luat tocmai în această vreme la întrecere cu împărăția lui Dumnezeu. Acestei vremi îi este dat să lase a se scurge lin și pe neobservate aproape, tocmai în anul al 50-lea, viața Societății de lectură «Andrei Șaguna»!

Deja cu ocazia centenarului seminarului «Andreian» s'a decis, ca pentru Societatea «Andrei Șaguna» să nu se facă sărbătorire, rămânând a se ține la timpul său jubileul ei de 50 ani. Imprejurările vor determina cadrele acestui jubileu, care nu poate să rămână neeternizat.

Mai multe motive cer acest lucru. Și alte societăți, ca Societatea «România Jună» din Viena și Societatea «Petru Maior» etc. și-au jubilat aniversările lor însemnate, și chiar Societatea «Andrei Șaguna» încă și-a ținut jubileul de 25 de ani. Fără îndoială această societate de lectură a avut și are un rol precumpănitor la munca de pregătire a preoților și învățătorilor noștri. Acești factori intelectuali sunt ai unui neam întreg, activitatea lor prodigioasă își revarsă îmbelșugatele roade nu numai asupra vieții bisericești noastre ortodoxe, dar în genere asupra tuturor păturilor societății românești. De aceea câștigă în importanță societățile de lectură dela toate seminariile române din țara aceasta. Căci nu ne putem închipui un dascăl ori un preot român, care să muncească numai pentru confesiunea sa. Nici pregătirea lui nu e îndreptată în o așa direcție și astfel cu atât mai puțin va putea sta el în viața practică incunjurat de barierele înguste ale confesionalismului omorător de frați.

Societatea «Andrei Șaguna» încă are o bună parte din meritul de a fi contribuit cu învățături folositoare misionarilor trimiși românismului spre propagăduire. Și dela această societate au învățat preoții și dascălii noștri să aibă iubire față de instituțiile ce le avem, și să-și întrețină acea iu-

bire în spiritul care planează deasupra întregului edificiu sufletesc al acelor instituții.

Au învățat membrii acelei societăți, că ființa omului dela natura sa e sociabilă, pentru că numai prin asociere se pot complecta neajunsurile sufletului omenesc, și numai în societate pot să-și manifesteze indivizii virtutea atât de cardinală a iubirii. Grație acestor învățăminte, în curs de 50 de ani membrii societății au știut să-și întemeieze o bibliotecă cu mii de volume și mulți vor fi simțit lipsa bibliotecii aceleia după ieșirea din seminar, încât modestele biblioteci tractuale abea în parte dacă le împacă nevoile sufletești.

Mulți din foștii membri își vor reaminti discuțiile folositoare și pline de foc tineresc urmate până cătră miezul nopții, și învățătorii, — cari au făcut parte din societate înainte de despărțirea ei în două societăți coordonate, — își vor fi aducând cu drag aminte, că au putut trage foloase din discuțiile clericilor. Ce teren minunat oferă societatea aceasta pe seama fiecărui membru de-a adânci chestiile discutate și ce frumoasă pregătire îi poate da fiecăruia pentru a putea lua parte cu folos la discuții, ca preot în conferențele preoțești, și ca învățător în conferențele învățătorești.

De când s'a făcut despărțirea în două societăți coordonate, societatea elevilor din secțiunea teologică poate pregăti cu multă izbândă terenul pentru ridicarea nivelului conferențelor preoțești. Tot asemenea și societatea elevilor din secțiunea pedagogică pe seama conferențelor învățătorești. E greu fără îndoială a face o pregătire sistematică, dat fiind, că societatea de lectură va avea să familiarizeze mai ales cunoștințele literare, atât de trebuincioase, dar trebuie să acceptăm și acel adevăr, că studiul Pastoralii ar putea afla o adâncire mai temeinică și mai trainică în societatea de lectură. Profesorul de Pastorală cu ușurință ar pregăti material cel puțin odată lunar și în chipul acesta viitorii preoți ar face o școală bună, ar trona asupra conferențelor noastre preoțești un duh mai real și lipsit de apariții presupuse. Pentru că oricum, dar nu servește spre ridicarea noastră oficialitate ce se remarcă în unele conferențe preoțești mai ales, că totul se petrece în jurul temei propuse de superioritatea bisericească.

Avem păstori de suflete destoinici și îmbătrâniți în cunoașterea realității satelor noastre. Ocaziunile sunt multe când trec prin Sibiiu. Oare nu ar ținea bucuros câte-o conferență, tractând chestii potrivite cu chemarea viitorilor preoți și nu ar dovedi prin aceasta iubirea față de societatea în care au petrecut trei ani? Nu s'ar deschide oare pentru mulți misterul ce-l poartă în sine chemarea preoțească? Nu și-ar da și mai bine seama, că preoții români sunt martiri ai slujbei pentru ridicarea unui neam vi-guros?

Imprejurările nu ne permit să facem manifestații, jubiland aniversarea aceasta, dar ne conced, ca cel puțin să tragem foloase în fața astorfel de momente.

După felul constatărilor făcute până acum aș putea să mai amintesc ceea ce a amintit ziarul «Foaia Noastră» cu ocazia centenarului seminarial, zicând, că se putea serba și altfel momentele înălțătoare ale centenarului, prin răsplătirea muncii profesorilor și dându-se «premiu celor mai bune lucrări științifice, literare ale studenților, atât din domeniul teologiei cât și al pedagogiei»... și că s'ar fi putut ușor îmbogăți bibliotecile existente «cu opuri de valoare din partea celor bisericești, când pilda mișcătoare nu ar fi lipsit».

Unele din aceste constatări s'ar putea realiza pe seama societății de lectură «Andrei Șaguna». Societățile coordonate au fonduri pentru premiarea lucrărilor, acestea așteaptă să se sporească și dacă chiar nu se fac lucrări din partea singuraticilor membri, se pot face multe lucruri bune prin muncă colectivă, ca de pildă: traduceri din scrierile Sfinților Părinți și din alte scrieri de valoare incontestabilă pentru preoțime. Prin astfel de indeletniciri viitorul preot se împrietenește mai bine cu armele lui spirituale.

O mare operă ar săvârși societatea când s'ar ocupa cu ideea de a prezenta publicului nostru o ediție completă a scrierilor lui Șaguna, prin ceea ce ar aduce prinoul cel mai corăspunzător memoriei marelui mitropolit, al cărui nume proslăvit îl poartă. Sub îngrijire corăspunzătoare această problemă ar putea fi dusă la bun sfârșit, căci deja a venit vremea, când scrierile marelui mitropolit-cărturar abia mai sunt accesibile, nu se mai pot procura toate și suntem foarte mulți ceice n'am cetit pe Șaguna în întregime. Preoțimea cred, că-și va da tot concursul material la întreprinderea aceasta, care va fi sprijinită și de marimonia publicului nostru. E o mare piedecă pentru un public cetitor în genere, când nu are la îndemână întreaga operă a unui scriitor, deci și pentru noi cei bisericești această lipsă a operelor originale și traduse ale lui Șaguna e o scădere.

Precum odinioară cunoașterea Sfintei Scripturi a susținut în Babilonia adevărata cunoștință de Dumnezeu în popor și l-a apărat de concepții păgâne, așa trebuie să fie pentru noi cunoașterea tuturor cărților lui Șaguna, pentru ținerea cu sfințenie și mai mare și mai dăinuitoare la tot ce a edificat pe seama posterității recunoscutoare. Și precum Biblia e nobilitatoare de suflete la milioanele pă-mântului de mii de ani, așa să ne nobilităm inimile cetind pe Șaguna. Biblia e compusă din toate cărțile, cari formează vechiul și noul testament, și desigur nu ar avea accesibilitatea ce o are, dacă părțile ei ar apărea în ediții izolate. Tocmai așa e și cu scrierile unui autor.

Atunci ne arătăm vrednici de a eterniza numele lui, luat și în numirile instituțiilor noastre. Prin astfel de fapte cred eu, că s'ar putea serba jubileul de 50 ani al Societății de lectură «Andrei Șaguna». Factorii concernenți vor ști adapta împrejurărilor, când și în ce formă să se jubileze. Însă pentru a se putea face o jubilară adevărată, fără multă paradă esternă, însă cu eternizarea ei prin rezultatul unei munci desfășurate cu cea mai mare abnegație, trebuie vreme, și de aceea am scris aceste rânduri.

Societatea s'a înființat în 1865. Însă numai în anul 1868 a primit o înfățișare mai hotărâtă, deoarece numai de atunci are statute. Iar numele marelui Andrei îl poartă din 1876. S'ar naște deci controversă cu privire la ținerea jubileului, dacă jubileul de 25 de ani s'ar lua ca normativ. Acel jubileu s'a sărbătorit în 1893, — socotindu-se dela anul 1868, când s'au făcut statutele.

Dar jubileul de 25 ani nu-l putem lua ca normativ, din simplul motiv, că încă în Octomvrie 1865 tinerimea seminarială a înființat foaia «Speranța» cu scopul de a se pune temeiurile unei biblioteci a tineretului, ceea ce s'a și realizat încă în acelaș an. Pe lângă aceasta foaia «Speranța» mai urmărea și scopul de a închea mai bine rândurile tinerilor seminariiali.

În intervalul dela 1865—68 biblioteca s'a înmulțit și formează începuturile celei de astăzi. Iar foaia «Speranța», până la încetarea apariției, întâmplată în 1867, a contribuit în mod însemnat la înființarea societății prin îndemnul și stăruințele celor mai zeloși tineri seminariiali de atunci. O adevărată activitate literară s'a eternizat în coloanele ei, ca o dovadă a prestațiunilor elevilor seminariiali, tocmai la începutul semicentenarului al II-lea al seminarului. Numărul ultim din 1867 al «Speranței» cuprinde glasul de despărțire al tinerilor de foaia lor casnică. Pentru a ilustra rostul acelei foi, las să urmeze aici numai două strofe din cuvântul de despărțire, ce l-au adresat «Speranței» absolvenții anului 1867:

«Adio «Speranță» dulce,
Timpul nostru a sosit,
Tu rămâi, noi ne vom duce
Să lucrăm spre alt sfârșit.

Glasul stelelor și-al lunii
Strigă astăzi neîncetat:
Sculați fiii ai națiunii,
Nu dormiți pe-al morții pat!

Cred, că nu mai e necesar să repet, că e o mândrie pentru societatea «Andrei Șaguna», că s'a înființat după începuturi așa de frumoase. Mândria aceluia trecut ni-o arătam atunci, dacă luăm anul 1865 ca termen pentru începuturile unei vieți interne mai avântate a elevilor dela seminarul «Andreian».

Avem deci un nou semicentener, care trebuie prăznuit!

Căderea birocratiei.

— Semne de regenerație socială în Rusia. —

Intors acasă dintr-o călătorie de studiu, făcută în Rusia, proprietarul unui ziar suedez din Stockholm, Carol Gren, prieten al împătritei înțelegri, scrie următoarele:

Războiul de până astăzi a fost pus la cale de Rusia vechiului regim birocratic. Din această cauză au trebuit să se repete întâmplările de jalinică amintire, care au dus țara la catastrofa dela 1905.

Vechiul regim a ajuns la scăpătutul său, de oarece păcatele sale s'au dat de gol cu vârf și îndesat. Poporul rus are să iee în mână conducerea războiului.

Birocrația rusească, în curs de zece ani dela terminarea luptelor cu japonezii, a desvoltat o activitate din cele mai rafinate în folosul stomacului propriu. Istoria lumii nu cunoaște țară, unde să se înstăpânească stări, de care au existat anul trecut (1914) în Rusia. Jaful, furturile, falșificările, defraudările și mituirile nu cunoșteau margini. Medicii militari, prin scutiri de armată, și-au îngrămădit averi monstroase. Înaltii funcționari au câștigat milioane ca protectori de oameni fricoși și lași, pe cari i-au ajutat în slujbe liniștite. S'a aflat, bună oară, că la ștăbul unei singure divizii se găseau 127 ofițeri de prisos.

Aurarii din Rusia recunosc, că niciodată n'au făcut afaceri mai strălucite, decât în primul an al războiului. Fiind adecă milioanele așa de ușor dobândite, mai toți șarlatanii, defraudanții și alți păcătoși se grăbeau să aducă jertfe pe altarul frumosului.

La o ședință a dumei a produs nu puțină senzație descoperirea, că din 36 milioane de ruble, plătite Americii pentru automobile, de fapt n'au sosit la destinație decât 18 milioane. Ceealaltă jumătate, 18 milioane de ruble, s'a lipit de mâinile rusești ale mijlocitorilor. Ministrul de război Suhomlinov, interpelat în cauză, a exclamat:

— Nu veți gândi, domnilor deputați, că aceste 18 milioane au rățăcit în buzunarele mele!

Catastrofa armatei rusești este pricinuită nu numai de înșelătoriile enorme comise, ci în mare parte de incapacitatea oamenilor, de lipsa ordinei și a planului bine stabilit, și mai ales de imperfecțiunea industriei războiului. S'a constatat, că soldații n'au arme și patroane de ajuns, și că tunurile sânt provăzute cu prea puține granate.

Muncitorii, în patriotismul lor, au renunțat la dreptul de grevă; totuși atitudinea lor este respătită așa,

că cinci deputați social-democrați sânt trimiși în Siberia, numeroși conducători d'ai muncitorilor se arestează, adunările publice se opresc, ear presa lor este cu desăvârșire suprimată.

Naționalitățile s'au dovedit deplin leale; totuși guvernul rusesc le tiranizează, cu deosebire în Finlanda, Trans-Caucazia, Rusia mică (și în Basarabia. Red.)

Vechiul regim s'a putut susține, cât timp norocul a surăs armelor rusești. Inșă, după înfrângerile din Galiția, s'a întors foaia.

Membrii parlamentului s'au intrunit la Petrograd și s'au prezentat cu pretensiuni în fața guvernului împărătesc.

A venit apoi consiliul de coroană, care a hotărât întâi de toate înlăturarea ministrului vinovat, a lui Suhomlinov; după aceasta a urmat convocarea dumei imperiale.

Nimic n'ar mai sta acum în drumul elementelor din partidul progresist, ca să fie în precumpănire și să așeze temeliiile domniei poporului, răsturnând birocrăția cu vraful său de păcate ce nu se pot uita.

Duma a fost prorogată.

Activitatea dumei rusești a fost întreruptă. Țarul a prorogat-o până în Noemvrie. Motivul a fost următorul: cele mai mari partide din дума au format un bloc liberal și și-au compus un program progresist, cerând dela țar realizarea programului. În program se cerea: instituirea unui guvern în care țara se aibă încredere, deci guvern parlamentar, apoi amnestie pentru condamnații și deportații politici, egalitate de drepturi pentru țărănime, regularea autonomiei Poloniei (acum, când Polonia e perdută?) și multe alte inovațiuni, pe cari inșă guvernul rusesc nu le-a putut accepta. O delegațiune a blocului s'a prezentat la țarul, în cartierul general, pentru a-i cere încuviințarea programului, dar țarul primind întâi în audiență pe prim-ministrul seu Goremykin, la propunerea acestuia a decretat prorogarea dumei. Acum e ferbere mare în Rusia și guvernul va avea mult de lucru, ca să potolească focul.

Războiul.

Din rapoartele oficioase primite eri aflăm, că ofensiva Rușilor a fost zdrobită în Galiția. Sâmbătă dușmanul s'a retras cu mare grăbire, lăsând pe câmpul de luptă mult material de război. Perderile Rușilor au fost mari. În Volhinia (guvernament rusesc) lupta să continue cu mare înverșunare. Rușii au concentrat aici

trupe numeroase, cu cari atacă, primenindu-le mereu. Atacurile inșă sunt respinse.

La aripa stângă a frontului dela răsărit armata lui Hindenburg atacă capul de pod dela Dünaburg. Câteva poziții sunt luate dela Ruși. La Wilna trupele germane înaintează. Intre Wilija și Njemen frontul rusesc a fost spart pe mai multe locuri. De Sâmbătă dușmanul e în retragere și aci, și se retrage și din fața armatei principalei Leopold de Bavaria. Localitatea Pinsk a fost luată dela Ruși. În captivitate au ajuns de nou 47 ofițeri și 7880 soldați rusești.

La frontul dela apus Francezii au încercat se recucerească unele tranșee pierdute, dar au fost respinși. La frontul italian toate atacurile dușmanului au fost respinse, iar pe o linie de patru kilometri Italianii au fost scoși din pozițiile de pe niște înălțimi, în cari se aflau dela începutul războiului. La Dardanele tot Turcii sunt în favor.

Reforma învățământului secundar.

De preotul Ioan Dandea.

(Urmare.)

Principii conducătoare ale vieții se mai pot scoate și din istoria bisericească și profană, precum sună și maxima latină: „Istoria este învățătoarea vieții”. Dar pentru a fi cu adevărat învățătoarea vieții, educatoarea tinerilor generații, nu trebuie să îngroape tinerimea sub greutatea datelor, sub mulțimea anilor și numărilor, ci acțiunile mărețe trebuie tractate în liniamente generale. Trebuie scoase la iveală ideile dominante ale fiecărei perioade istorice, desvoltarea ideilor și sentimentelor cari au dat naștere la acțiuni mărețe. Nexul causal intern între diferitele acțiuni hotărâtoare în viața și cultura neamurilor. O înțelegere mai adâncă a diferitelor evenimente istorice hotărâtoare, cu alte cuvinte o espunere mai mult filosofică a istoriei, — o filosofie a istoriei.

În ce privește istoria politică, ea trebuie să fie numai cadrul, în care se îmbracă adevăratul tablou al istoriei b.s. și profane. Istoria culturai și științei e învățătoarea vieții, oglinda neamurilor. Această lecție măreță a mentorei omeniei — a istoriei. Ea prin esperiență amară adevărește dreptatea spuselor Evangheliei: „Tot cel ce scoate sabia, de sabia va muri”. Și tot ce a fost întemeiat și păstrat cu sabia, a perit ca fumul. Pe vechile ruine este nevoie de noi clădiri și aceste clădiri noi trebuie zidite după alte principii noi.

În școala lor viitoare, mărețată și edificatoare, așezăminte culturale orașanești trebuie să facă, trebuie să se silească străduitor a face să transpire acea idee, că scopul final al istoriei și problema omeniei nu este desbarea, nu este împărțirea în clase, în tabere și chiar nici în popoare, ci unirea, strângerea la oaltă a ramurilor neamului omenesc într'un sirgâr corp întreg cimentat prin ajutorul duhului iubirii și al frăției. Clasele singurate nu sunt decât batahoane singurate, ear diferitele popoare nu sunt decât regamentele

aceleiași armate obștești, care se numește omenire, și această omenire în întregul său ne înfățișează o armată, care după cuvintele lui Carlyle trebuie să ducă o luptă necontenită cu împărăția răului și a nedreptății de pe pământ. Adevărații săi eroi sunt eroii muncii, cugetării și datoriei, și mai cu seamă sunt eroii inimii, iubirii și slujirii desinteresate și pline de abnegație pentru deaproapele lui ori dii care popor și clasă ar fi acesta”. (Orășe și oameni, de Petrow pag. 68,69,73,74.)

În istorie, ca factor educativ, numai aceea trebuie tractat, ce are valoare educativă, în așa chip, ca să-și și ajungă scopul. Astfel și fondul adevărat trebuie îmbrăcat în o haină cu colorit poetic, care îl face mai atrăgător. Cere voește să se specializeze în vreun ram al istoriei, o poate face în școli de specialitate, sau prin studii de specialitate, asupra cărora profesorul ar trebuie să atragă atenția elevilor, și anume asupra celor mai bune izvoare istorice.

E cunoscută vorba, că generalul englez Malbouroug, învingătorul dela Waterloo, zice că mai multă istorie a învățat dela Shakespeare, decât dela istorici.

Pot să spun sincer, că după toată învățătura istoriei evului mediu am rămas cu convingerea, că a fost cel mai întunecat și nefolositor pentru cultura omenescă, fiindcă istoria ne-a învățat numai aparențele lucrurilor, numai cauzele exterioare și nu ni-a arătat cum avem să pătrundem în ițeleșul lor adânc. Vedeam numai lupte erăncene și crime înfiorătoare, dar reversul nu; lupta răului cu binele și căderea încețată a binelui. Vedeam numai bellum omnium contra omnes, dar nu vedeam și spiritul care se sbătea să rupă lanțurile intelectului și răutății. Mai târziu am învățat să cunosc, că în loc să fie o relaționare la întunecare și neștiință, a fost o treaptă pentru progresul spiritului omenesc.

Din modul cum se tractează istoria în gimnazii, nu se pot scoate principii călăuzitoare în viață, ci numai acțiuni povestite, aramă răsunătoare în deșert. E adevărat, că acțiunile stau în oarecare legătură între ele; dar prin varietatea lor, prin amănunțimea cu care sunt tractate, perd din unitate, se întunecă unitatea și se îngroapă sub mulțimea datelor سعی mai ales pentru marea majoritate a elevilor. Din punct de vedere educativ mai mult folos au elevii d. e. din Satira III. a lui Eminescu, din articolii lui istorici, din poeziile istorice ale lui Alecsandri, Cosbuc, Eminescu etc., decât din cele mai amănunțite date istorice سعی, căci tinerul voiește viața, ear nu umbra ei.

În timpul de acum luptă din greu pentru a-și cuceri un loc în educațiune științele naturale și matematica, cari fac omului cunoscută natura în care trăește. Experiența dovedește, că și aceste științe pot fi de mare folos în educațiune, căci natura întregă e oglinda dumnezeirii, e lucrul mâinilor ei, e întruparea ideilor divine.

De sine întele, că omul primind în educațiune elemente din natura externă își completează natura interioară și și o desvoltă. Înțelega mediul în care se află și învață a și-l potrivi trebuințelor sale, ca mijloc pentru înmulțirea capitalului spiritual. Deoarece natura întregă cu toate fenomenele și legile ei își are izvorul în dumnezeire, care a pus legi fizice pentru guvernarea fenomenelor fizice și legi morale pentru guvernarea lumii morale, e de înțeles că în realitate între legile fizice și cele morale este și trebuie să fie cea mai perfectă

FOIȘOARĂ.

O însărcinare fatală.

— După A. Berthold, de preotul Const. Moldoran —

(Urmare.)

În consiliul de război, care s'a ținut în ziua după lupta dela Alma, îi aduseră aminte lui Menciocov, că împăratul trebuie să primească veste despre înfrângere. În acel timp nu existau alte încunoștințări, decât acelea, cari erau transmise prin curieri. Menciocov tremura când se gândea să trimită împăratului vestea despre înfrângere și despre urmările neplăcute ale aceleia. Până acuma totdeauna a lăsat să se trimită raporturi favorabile și țarul să fie ținut în credință, că împrejurarile din Crimeea ar fi pentru dănsul strălucite. Acuma însă trebuia să fie lămurit țarul, și în cea dintâi manie a sa avea s'o pătească nefericitul, care ducea știrea.

Cu toate că era o distincție înaltă de a duce ca curier știre despre vreo învingere țarului, fiindcă o astfel de personalitate era premiată splendid, de asfăță în însărcinarea pe care o primea curierul se putea considera de o pedeapsă grea.

Principele Menciocov avea totuși soluția la mână, el nu uitase degradarea și exilarea nepotului său Iekubovic. Conte

Apraxin, înaintat ca major pentru vitejia sa, fu chemat la comandantul suprem, care îi împărtăși însărcinarea de a merge la moment ca curier la Petersburg și de a duce țarului știrea despre dezastru, precum și lămurire asupra situației generale.

— „Această însărcinare, zise Menciocov ironic către Apraxin, este grea, și dă, dle major, vei trebui să începi în mod diplomatic, ca să nu înfurii pe Maieistatea Sa”.

— „Pot să capăt scrisorile?” întrebă Apraxin liniștit, cu toate că în peptul său îi tremura inima.

— „Pentru ce scrisori? zise principele Menciocov. Anunță dta, verbal, Maieității Sale împăratului nostru nu-i trebuie și nu-i plac știrile scrise, de cari de altfel se putea trimite prin ori-care subofiter. — În pâraturul dorește lămurire și înștiințare dela un martor ocular. Dta ai luat parte la luptă. Dta cunoști raporturile, va fi lucrul dta de a da Maieității Sale informațiuni la toate întrebările. Pleacă îndată!”

Apraxin se grăbi afară. Ofițerii, cari încunjurau pe comandantul suprem respărâ mai ușor, căci un mare pericol a trecut. Dacă nu primise Apraxin m'șiunea, ar fi picat soarta pe unul dintre ei și însărcinarea era aproape mai rea decât moartea.

Înaintea ușei aștepta „k b k” cu trei cai prins, adecă o trăsură fără arcuri, cu coș de lemn, în care puteai ședeă culcat

dealungul pe o saltea, spre a suporta mai bine și mai ușor zdruncinăturile logroz toare ale trăsurei.

Provăzută cu cele mai trebuincioase pentru călătorie, înainte de toate cu legitimația de curier, care îndată câștiga pe seama proprietarului cai noi la toate stațiunile, își începu Apraxin călătoria, care ținu aproape o săptămână.

Impăraul Nicolae, în modul său de trai și în cele externe ale sale, era de o simplitate extraordinară. Oala sa de lucru conținea cele mai simple mobile, și părea aproape goală. Împăratul dormea în rat portativ de fier și se acoperea cu țol de lână. Mantalele sale și uniformele erau adeseori învechite și se distingeau numai prin curățenia exemplară, care după cum se știe, se numără între virtuțile principale ale soldaților. La ocaz uni sărbătorești se încunjură, ce e drept, Nicolae cu toată splendoarea coroanei și cu pompa, pe care o duce cu sine o curte rusească; pentru aceea însă îndatăce era vorba numai de persoana sa, era cât se poate de simplu.

De câtva timp țarul era nerăbdător. Aștepta știri despre armată și cu toate că nu se îndoa de învingerea pe care trupele sale trebuiau să o raporteze asupra aliaților, totuși era năcăjit, fiindcă știrea despre învingerea, pe care o spera cu toată încrederea, tot nu mai sosea.

Curierii, cari veneau de pe teatrul războiului, prin poruncă aspră a țarului au fost dispensați de ori-ce formalitate neplăcută. Ei aveau să mone trăsura înaintea unei părți laterale a palatului și să meargă numai decât pe o scară de dindărăt la adjutanțul, care era în oficiu și să lase a fi anunțat de acesta împăratului. Curierului nu-i era permis nici să se spele de murdărie, ce fără îndoială se lega de el în urma călătoriei lungi, în trăsura zdruncinatoare, pe drumuri pravoase sau noroioase. Chiar și noaptea împăratul trebuia să fie trezit și ofițerul pășea fără amănare la patul țarului pentru de a-i preda știrea.

Era chiar la prânz, când să coborâ contele Apraxin din „k b k”, care îl adusesse până înaintea palatului de eamnă. Se cugetă un moment, ca înainte de a se nunața împăratului să cerceze pe soția sa; dar abstrăgând dela aceea, că nu se potrivea cu prescripțiile de serviciu, știa că ea s'ar speria foarte mult, când ar auzi ce fel de însărcinare periculoasă era de îndeplinit.

Urcă de i scările până la odaia adjutanțului și îi anunță:

— „Un curier de pe teatrul de război!”

— „Mulțumită lui Dumnezeu, zise adjutanțul, că ai sosit! Împăratul și-a perdut de tot câmpătu”, deoarece îi lipseseră ori ce știri. Ce aduceți?”

armonic. Legile fizice le cunoaștem din studiul naturii, iar legile morale din studiul cuvântului lui Dumnezeu care e cuprins în biblie. Natura și biblia, ca cărțile legilor fizice și morale au același autor, pe atot înțeleptul autor, pe Dumnezeu; de aceea între ele trebuie să domnească cea mai perfectă armonie, iar reprezentanții lor să se completeze, iar nu să se desbina. Și aceasta cu atât mai vădit pe terenul educației. În educația biblică, cu principiile ei morale și religioase, ducă steagul, iar toate celelalte sunt numai completarea, auxiliarele ei în marele scop al educației. În școlile educative pondul trebuie să se pună pe educație, nu pe instrucție. Instrucția trebuie să servească educației. Tot ce se învață în școlile educative mai ales trebuie să fie în perfect acord cu biblia. Orice idee ce ar produce oarecare îndoaie în spirit în privința religiei preste tot și a celei creștine în special, ori ce ar ataca principiile morale și religioase cuprinse în biblie, precum și espunerile din biblie, cari sunt în conflict cu morala creștină trebuie eliminate din studiul naturii.

Scepticismul religios cauzat și susținut sub mantaua aparentă a științelor naturale n'are folos pentru educație, ci din contră provoacă răcirea sentimentelor religioase și astfel se atacă la rădăcina sentimentele morale și așa seacă izvorul ori cărei moralității. Pe când perfectul acord dintre instrucția religioasă morală și a științelor naturale servește ca o puternică înrăurire morală asupra formării caracterului. Instrucția științelor naturale în granițele naturale servește spre adâncirea, luminarea ideilor și sentimentelor religio-morale. Dovezi clasice pentru aceasta aflăm în viața și scrierile marilor cercetători ai naturii: Copernicus, Pascal, Newton, Kepler, Bacon, Leibnitz etc. În schimb instrucția religioasă-morală dă științelor naturale temelie solidă, care e voința dumnezeirii, a cărei espresiune sunt legile fizice.

„Temelia solidă a științelor naturale e certitudinea existenței lui Dumnezeu”, zice Moșorovi. Acest lucru trebuie să se scoată mai mult la iveală în educația tinerimii lesne crezătoare, iar nu cum a făcut un profesor care ataca biblia pe baza faptului că se începe cu constatarea, că este Dumnezeu. Acel domn profesor susține, că ar fi trebuit mai întâi ca biblia să dovedească acel lucru. Susținea acestea în fața elevilor încredințați lui spre educație. Nu vedea că se atacă izvorul adevărat al principiilor de educație.

Nu se eroga, că era în o mare eroare. Căci pentru a dovedi cuiva că există, e desjuns faptul existenței însăși sau vreo faptă săvârșită. Despre existența lui Dumnezeu ne vorbește însăși lumea cu toate cele ce sunt în ea. În mare parte scepticismul moral-religios, indiferentismul pentru orice idealism, necredința practică arătată în viața de toate zilele, răutatea cu tot cortajul patimilor, egoismul neînfrânat, mentalitatea greșită etc. a intelectualilor în bună parte sunt opera atacurilor îndreptate în școli contra bibliei și a îndreptismului cu care e tratată. În loc să fie călăuză de educație, e aruncată la o parte ca o cenușă, ocază netrebucioasă. Rezultatele practice se și văd și se simt. Să nu mi se spună că sunt unii intelectuali cari jertesc pentru interesele culturale. Aceștia iau dela unii, dau la alții ca să-și facă nume și reclamă.

Științele naturale trebuie să cultive rațiunea, sentimentele religioase morale

— „O știre nefericită!” zise încet Apraxin.

Adjutantul îngălbeni și privi înmărmurit. Prinse curaj însă și intră în odaia împăratului.

— „Maiestate anunță el”, un curier de pe câmpul de luptă.

— „Lasă-l să intre, zise împăratul. Iute! Unde-e?”

Contele Apraxin intră în odaia de lucru a țarului. Statura colosală a împăratului veni cu furie asupra lui.

— „Spune iute, zise el. Ce fel de știre aduci? De unde vii?”

— „Eu vin dela Alma, din însărcinarea principei Menciocov.”

— „Bine, ce ai să-mi spui?”

— „S'a dat o luptă Maiestate.”

— „Când si unde?”

— „In 20 Sept. ne-au atacat Turcii, Francezii și Ergiezii la râul Alma. Ei avură forțe mai însemnate.”

— „Dar de ce trăgănezi? Ce are a face, dacă ei voră forțe mai mari? Cum s'a finit lupta?”

— „Noi am fost bătăuți, zise Apraxin cu voce stinsă, a trebuit să lăsăm liber drumul dușmanului spre Sebastopol și să șzufundăm flotila în port.”

(Va urma.)

și estetice. Educația rațiunii prin științele naturale dezvoltă în tinerime puterea de observațiune, pătrunderea, egerimea spiritului, judecata, prin aflarea legăturii strânse dintre cauză și efect la diferitele fenomene și peste tot prin producerea și dezvoltarea dragostei față de natură.

Pentru aceea nu e potrivit metoda de propunere abstract întemeiat pe formule matematice, fără viață, pe descrieri reci, pe învățare din cărți. Cărțile trebuie să fie numai pentru rezumarea și fixarea, sistematizarea cunoștințelor primite prin intuiție și ca un mijloc de reimprospetare a celor învățate. Adevărata învățătură nu trebuie să fie memorizarea din cărți.

Tinerimii îi trebuie viață și nu umbra vieții. În științele matematice, în școlile educative formulele matematice trebuie reduse la minimul posibil. Limbajul să fie clar, lesne de înțeles; instrucția să se facă absolut pe intuiție, pe experimente, modele, tablouri după natură, colecțiuni; prin prelegeri cinematografice și de schiopic. Prin aceste mijloace se întipăresc impresiunile cu mult mai adânc și mai trainic, de cât prin o memorizare neînțeleasă de îndelungată. În privința aceasta am experiență personală.

În clase VII gimnazială aveam o dușmănie de moarte contra fizicii, căci se propunea foarte abstract, în mod științific, tot pe formule matematice. Așa că noi nedeprinsi cu astfel de expuneri ne chinuam numai cu ea, o mecanizam, o consideram ca o știință venită din alte lumi, nu vedeam că cu legile fizicii la tot pasul ne întâlnim și fără ele nu puteam trăi.

În clasa VIII lucrul s'a schimbat. Deși materialul în sine era destul de greu de înțeles, totuși mulțămii expunerilor clare, limpezii și bazate pe experiențe interesante de cari și acum mi-aduc aminte, mulțămii faptului, că mi se atrăgea de dl profesor A. Ciornea la tot pasul atenția la aplicarea practică a legilor fizice, a devenit fizica pentru mine un studiu interesant, plăcut și atrăgător.

Aceste prelegeri precum și cărțile de popularizare a fizicii de Morand, Huxley ș. a. mi-au schimbat părerea despre folosul fizicii pentru om. (Va urma.)

A căzut Wilna!

O telegramă primită astăzi, Luni, ne vestește, că frumosul și bineînțărul oraș rusesc Wilna a fost cucerit de Germani Sâmbătă sara. Rușii se retrag în fugă mare, urmăriți de trupele germane.

NOUȚĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători, „Nașterea Născătoarei de Dumnezeu”, numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Vineri la ora obicinuită.

A treia sesiune războinică. La începutul lui Noemvrie se va întruni, cum am amintit, a treia sesiune războinică a parlamentului țării noastre. Sesiunea va fi de scurtă durată. Se va ocupa cu bugetul și cu câteva proiecte de legi actuale. În viitorul apropiat au să se înceapă pregătirile pentru desbaterile asupra tranșacțiunii noi economice cu Austria.

Nărav urât. Ziarul clujan *Ujság* primește din Sibiu o scrisoare, în care se afirmă, că mahării sibiene au rămas depin indignați, din cauză că la „Sărbărea steagurilor”, organizată în scop filantropic s'ase în 12 Septembrie n. s'au vădînt pe străzile noastre toate felurile de steaguri, până și românești, numai curat ungurești nu s'au văzut. Drept „dovadă”, corespondentul trimite redacției un mic triclor românesc din 12 Septembrie și altul dela marina comună. Domniile redactorilor clujeni, cari nu vreau să știe, că în orașul nostru făcîie culorile românești ardlene pe numeroase edificii, declară pur și simplu, că unul din stegulețele primite „înfățișază culorile oficiale ale statului român”. Apostrofază apoi rău pe sași pentru al doilea steguleț și cere „intervenție”. — Nu discutăm în chestiune, ci ne mărginim a pune modesta întrebare: Societatea maghiară sibiiană nu crede oare, că ar fi timpul potrivit să pună la reson persoana aceea, care prin știri neadeverate și tendentioase împedecă buna armonie între cetățenii de diferite limbi ai acestui oraș și întărătă pe unii în contra altora? Nu crede oare societatea numită, că astfel de persoane n'ar avea loc în mijlocul ei, ci că, pe câtva timp cel puțin, ar trebui boicotate?

Avansarea Principelui Carol. Alteța Sa Regală, Principele Carol, moștenitorul de tron al României împlinește în 3 Octomvrie 23 de ani, și cu acest prilej va fi avansat la rangul de maior (acum este căpitan) și va fi numit comandant al batalionului 2 de vânători „Regina Elisabeta”.

Concedii ostașilor dela front. De patru săptămîni stau vitezele noastre armate în luptă cu dușmanii răvălitori din toate părțile. Se găsesc între luptători și de aceia, cărora li-a fost dat să fie neînțeleși la front, dela începutul războiului, fără a fi răniți sau bolnavi. Pe acești voinici are să-i răsplătescă acum comanda supremă prin aceea, că le va acorda concedii de câte două săptămîni. Concediile se vor face în grupe de soldați, și nu în massă.

Dela universitate. La facultatea juridică a universității din Budapesta s'a prezentat la examene acum, în Septembrie, abea a zecea parte din numărul obișnuit altă dată. Este învederat, că universitarii dau un număr considerabil al soldaților de pe câmpul de război.

Lista viriliștilor comitatului Sibiu pe anul 1916 o compune comisiunea verificatoare comitatensă în ședințele din 11 și 12 Octomvrie n. c. Ceice au dreptul de a li se computa darea de două ori, au să se anunțe, în persoană, ori în scris, la comisiune, căci altcum nu se ține cont de favorul pe care-l ofere legea pe seama lor.

Ucenicii la biserică. Domnul ministru de comerț, baronul Harkáyi, a dat ordinațiune, ca maeștrii de toate categoriile să fie controlați, dacă împlineșc datorințele impuse lor de legea dela 1884, art. 17 ș ul 62, litera b) care li obligă, să dea ucenicilor lor posibilitatea să meargă la biserică în Dumineci și sărbători. Ceice nu se conformează, să fie trași apoi la răspundere.

Aprovisionarea cu bucate. Guvernul nostru a dat o ordinațiune, prin care prelungeste termenul pentru aprovizionarea particularilor cu bucatele necesare până la recolta anului viitor încă cu o lună, adică până la 15 Octomvrie n. c. Celor din Budapesta li se face favorul, că-și pot cumpăra bucatele ori unde în țară, ceialalți însă numai pe teritoriul comitatului propriu.

Situație desperată. Ziarul parisian *Temps* descrie situația armatelor rusești în culori pline de scepticism. Recunoaște, că la nord rușii sânt aruncați tot mai departe; iar la sud ost înaintarea aliaților în Volhinia va constrânge trupele rusești să părăsească și cetatea Rovno.

Pierderi la Dardanele. După un raport făcut în o ședință din săptămîna trecută a parlamentului englez, pierderile armatei engleze la Dardanele în morți, răniți și dispăruți sânt rotund 88 mii soldați și 4 mii de ofițeri.

Aviz pentru învățători. Ediția nouă a *Abecedarului Fonomimic* de Gh. B. Boieru și Gh. Codrea e aprobată, cu ordinul min. Nr. 64550 din 1914 și se poate căpăta la librăria depozitară D. Thierfeld, Făgăraș, iar *Căruța Metodului Fonomimic* se poate căpăta la toate librăriile principale române cu prețul de 2 cor.

Cronica războiului. Este de dorit, ca și satul cel mai neînsemnat să-și aibe cartea, în care să se introducă faptele sale cu privire la actualul război. Pentru întocmirea unei astfel de cronice după confesiune, s'au luat măsuri și la noi, cum am arătat nu demult într'un prim articol al ziarului nostru. Revista *Kunstwart* se ocupă cu aceeaș temă, și dă îndrumări bune și pentru alții. În cronica războiului ar fi să se însemneze următoarele: De pe vremea mobilizării, o scurtă descriere; lista ostașilor din comună plecați în campanie; soarta lor în război: rănit, distins, avansat, mort; comunicări din scrisorile trimise acasă de soldați, dacă cuprind momente de interes general; întoarcerea din război; lucrul și osteneala celor rămași acasă în scopul războiului; frumetea din ziare și fotografii; cu raport la comună; sărbătorile și întrunirile ținute în anii de război; poruncile primite dela diferitele autorități; cercetarea bisericii; preturile diferitelor articole ș. a. Ca supliment la cronica să se alătore; predicile, apelurile, cuvântările ș. a. ținute în comună cu privire la război, precum și versurile soldătești, făcute cu acest prilej. Este de importantă deosebită și o colecție a obiectelor de orice fel, dacă stau în legătură cu războiul, sau le-au adus acasă soldații ce pe câmpurile de luptă. Asemenea obiecte, dacă nu s'ar putea păstra în comună, să se dăruiească muzeelor.

O victimă a războiului. Ziarele dela noi primesc știrea, că fostul guvernator al Galității, contele Bobrinsky, — marele agitator pentru războiul contra monarhiei, — în urma ofensivei glorioase a trupeor noastre — a trecut cu reședința din Lemberg în orașul Brody unde și-a închiriat la un hotel cea mai ordinară odaie și zile întregi n'a ieșit între oameni. Noaptea arândul s'a rugat cu glas tare și suferea în jurul lui numai călugări și preoți. Pe la sfârșitul lui August a aranșat mari procesiuni religioase în orașele ținute încă de ruși, — Tarnopol și Trembovia, dispunând ca poporul să țină post. S'a mutat apoi și dela Brody la Tarnopol și înfrunta aspru ofițerimea, că fiind fără credință, a pierdut Galitia. Stătea în genunchiat în tină înaintea bisericilor și cânta în fața icoanelor făcătoare de minuni. În Septembrie se zice că ar fi înebunit.

Adevărul mai pe sus de toate. Consiliul comunal al capitalei rusești a hotărât cu mare majoritate de voturi, că țarul, în vremele grele de acum, este îndatorat a spune adevărul în trată golicimii sa. Cauzele nesucceselor sânt ranele deschise ale Rusiei: completa lipsă a organizării, neputința guvernului și faptele criminale săvârșite de aceia, cari ar fi chemați să pregătească victoria. Consiliul comunal pretinde să vină la cărmă o stăpânire, care nu este îngreunată de păcatele trecutului, și în care poporul are deplină încredere. — Se va vedea, în ce mod va lua în seamă guvernul țarului această hotărâre energică a consiliului. Agitarea internă crește în Rusia cu fiecare zi și poate aduce schimbări radicale.

Bioscopul Apollo. Luni și Marți în 20 și 21 Septembrie n. 1915 se va reprezenta următorul program: Curierul de război, tablou original. Nu merge la ghățăș, comedie. Maria Magdalena, tragedie pătrunzătoare în 4 acte. Predată de cei mai excelenți actori germani. În rolul principal: Leopoldina Konstantin. Peșitorul timiș, comedie.

Dela concertul filantropic.

Sibiu, 20 Septembrie 1915.

(x) Sezonul concertelor sibiene din toamna anului al doilea războinic și-a luat începutul aseară Duminecă în 19 Septembrie n.

Este meritul Reuniunii române de cântări a orașului nostru, că s'a hotărât să organizeze întrunirea aceasta muzicală din sala festivă a Muzeului Asociației. Întrupinderea, atât ca execuție, cât și ca asistență, n'a lăsat nimic de dorit.

Intocmai ca în anul trecut, Reuniunea și concertanții au avut în vedere înainte de toate a veni în ajutorul celor izbiți de ursita cruntă a războiului de-acum, care — după vorba poetică a românului — s'a năpustit asupra lumii cu o falcă 'n cer și cu alta 'n pământ.

Sântem earăș deplin mulțumitori artiștilor, dacă în vremele înviorate și năbădăioase de azi izbutesc să ne abată pe o clipă gândurile spre alt tărâm, care nu este omului dușman, ci-i este mereu prieten credincios la bine și la rău.

E tărâmul artei. Singură arta, în variatele sale manifestări profane și religioase, este în stare să însenineze inimile cernite și să aline chinul sufletelor sguđuite în furtuna de foc și sabie ce ne-a cuprins...

Programa concertului de Duminecă seara s'a remarcat, ca de obicei, prin bucăți nu multe, dar armonice alese din marii compozitori ai muzicii universale Bach, Schubert și Wagner.

Felul de a cânta și însușirile bogate artistice ale damelor *Veturia Triteanu* și *Ana Voileanu*, precum și ale baritonului *Ionel Crișanu*, cu vocea sa melodioasă și în plină dezvoltare, le-am constat și apreciat la multe ocazii din anii precedenți. Nobila rivalitate a obținut de nou salve de aplauze.

Concertul ni-a prezintat un element nou în persoana dlui A. Vana, care prin piesa de violoncel a lui Dvorak a dovedit multă școală, mult gust, și o deosebită măiestrie în executarea ei.

Întreg acompaniamentul la pian a fost îngrijit cu fineță și siguranță din partea d-șoarei A. Voileanu.

La sfârșit s'a cântat un cor bisericesc de F. Hubic, *Lăudați*, încoronat de succes complet, la care au contribuit: dna Triteanu cu vocea predominantă, dirigentul Ionel Crișanu și mai mulți membri din corul mixt al Reuniunii.

În publicul asistent al salei fixite am văzut numeroși fruntași ai autorităților noastre civile, militare și bisericesti.

Viitorul concert, în aceeași condiții de artă, sperăm să fie anunțat cât mai curând.

Nr. 479/1915. (164) 1-3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci din comunele mai jos înscrise se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Hărțăgani.** Salarul se plătește 600 cor. din repartitie, 200 cor. din centru, iar restul se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales. Cvarțir și grădină în natură.

2. **Luncoiu de sus.** Salarul se plătește 300 cor. dela comuna bisericească, iar restul se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales. Cvarțir și grădină în natură.

Cei instituți sunt datori a propune și în școala de repetiție, a instrua elevii în religie și în cântări și a-i conduce Dumineca și în zile de sărbătoare la biserică și a cânta cu ei.

Concurenții au să și înainteze cererile, instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis și în at le stă în putință să se prezenteze în comună în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta în biserică și pentru a se face cunoscuți poporului.

Brad, la 30 August 1915.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Damian
protopresbiter.

Nr. 387/1915. (161) 3-3

Concurs.

Prin acest a se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima apariție în „Telegraful Român” pentru ocuparea posturilor de învățători la școlile noastre profesionale din comunele:

1. **Meierău,** cu salariu: dela comuna bisericească 600 coroane, ajutor dela stat 400 cor. votate, iar 200 cor. reclamate din nou, cvarțir și grădină în natură.

2. **Idiceșat,** cu salariu: dela comuna bisericească 600 cor., ajutor dela stat 600 cor., cvarțir și grădină în natură.

De ajutorul dela stat au beneficiat învățătorii de mai înainte dela ambele școale.

Concurenții să aștearnă petițiile concursuale instruite cu documentele cerute de lege la subsemnatul oficiu protopresbiterial, în termenul de sus, și să se prezinte într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a se face cunoscuți poporului.

Reghin, 27 August 1915.

Oficiul protopresbiterial al Reghinului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Duma
protopresbiter.

In editura comisiunii administrative a Tipografiei arhidiecezane a apărut:

Biblia mică

sau

părți alese din sfânta scriptură, testamentul vechiu și testamentul nou,

cu binecuvântarea înaltpreasfințitului Sale Domnului Ioan Meșianu, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și metropolit al românilor gr.-or. din Ungaria și Transilvania.

Format plăcut 8° pe 272 pagini, cu următorul cuprins:

A. Testamentul vechiu.

I. *Intâia carte a lui Moise.* Facerea lumii. Păcatul lui Adam și al Evei. Pedepșa lor. Făgăduința Mesiei. Uciderea de frate a lui Cain. Următorii lui. Vestirea poporului. Facerea corabiei. Popolul se începe. Popolul se sfârșește. Avraam primește în cortul său pe ingeri, cari îi făgăduiesc fiu din Sara și i-se descoperă perirea Sodomei. Isav și Iacob. Căsătoria lui Iacob. Iosif din pismă se vinde de frații săi. Iosif prin tălcuirea visurilor lui Faraon se înalță la cinstea de Voevod. Călătoria lui Iacob în Egiptel la fiul său Iosif.

II. *A doua carte a lui Moise. Eșire.* Nașterea, creșterea, fuga și căsătoria lui Moise. Așezarea m'elului Paștilor. Moartea celor întâi născuți, începutul eșirei. Sevârșirea eșirei. Perirea egiptenilor în marea roșie. Moise primește sfintele zece porunci ale lui Dumnezeu. Intocmirea meseriașilor. Serbarea Sămbetei. Tablele legii

III. *A treia carte a lui Moise. Leviticon.* Sfințirea preoților. Tălcuirea celor zece porunci și a altor legi.

IV. *A patra carte a lui Moise. Numerile.* Văleam vrea se blasteme pe Israeliteni. Asina lui vorbește. Legea despre bunurile de moștenire. Iisus Navi se pune în locul lui Moise povățuitor poporului.

V. *A cincea carte a lui Moise. A doua lege.* Repetiția celor zece porunci ale lui Dumnezeu. Moise predă diregătoria sa, și așază pe Iisus fiul lui Navi în locul său. Moartea lui Moise și ce urmează după aceea.

VI. *Cartea lui Iisus Navi.* Israel trece cu urme neudate prin Iordan. Cuprinderea și risipirea cetății Ierihonului.

VII. *Cartea judecătorilor lui Israel.* Vitejia prorociței Deborei, a lui Varac și a lui Iail. Invingerea lui Gedeon asupra lui Madiam. Vitejia, nunta și găcitura lui Samson.

VIII. *Cartea I-a a împăraților.* Înălțarea lui Samuil. Moartea lui Eli și a fiilor lui. Ungerea lui Sacl de împărat. Lupta lui David cu uriașul Goliat.

IX. *Cartea II-a a împăraților.* Ungerea lui David de împărat.

X. *Cartea III-a a împăraților.* Căsătoria, rugăciunea și judecata lui Solomon. Biserica lui Solomon. Ilie ucide pe preoții lui Vaal.

XI. *Cartea IV-a a împăraților.* Cele cinci minuni ale lui Eliseu. Neeman se curăță de boală.

XII. *Cartea lui Iov.* Nenorocirea și răbdarea lui Iov.

XIII. *Psaltirea.* Cântarea lui David când a scăpat din mâna lui Saul.

XIV. *Pildele lui Solomon.* Lauda înțelepciunii în vieța omenească. Lauda muierei muncitoare.

XV. *Ecclasiastul lui Solomon.* Toate și au vremea lor. Mijloacele fericirii.

XVI. *Eremia.* Vedenia despre smochine.

XVII. *Daniel.* Daniel tălcuiește visul lui Navuhodonosor. Scăparea din groapa leilor.

XVIII. *Provoacul Iona.* Chemarea, neascultarea și pedepșa lui Iona. Rugăciunea lui Iona pentru scăpare.

XIX. *Tovie.* Rugăciunea bătrânului Tovie, a Sarei și ascultarea rugăciunii lor. Voia din urmă a lui Tovie și sfătuire către fiul său.

XX. *Judita.* Iesutul îndemni și bunul sfat al Juditei către bătrânii poporului. Tăierea capului lui Oliferu. Multămita Juditei și a poporului ei.

XXI. *Cartea înțelepciunii lui Solomon.* Rugăciunea către Dumnezeu pentru înțelepciune.

XXII. *Cartea înțelepciunii lui Iisus fiului lui Sirach.* Despre ascultarea pruncilor către părinți, și despre adevărata smerenie. Lauda femeilor bune, și mustrea celor rele.

XXIII. *Cărțile Macaveilor.* Despre nedumnezeirea și trănia lui Antioch. Despre statornicia celor șapte frați Macavei și a mumei lor.

B. Testamentul nou.

Nașterea lui Ioan Botezătorul. Bunăvestire. Nașterea lui Iisus. Intimpinarea Doanului. Magii dela rărit. Fuga la Egipt. Botezul lui Iisus. Ispitirea lui Iisus. Nunta din Cana. Samarineanca la puțul lui Iacob. Slăbănogul dela lacul Vitezda. Cuvântarea de pe munte. Invierea tinărului din Nain. Invierea fetei lui Iair. Schimbarea la față. Vindecarea orbului din naștere. Samarineanul cel îndurat. Cina cea mare. Fui cel răcitic. Bogatul și Lazăr cel sărac. Vameșul și Fariseul. Zacheu Vameșul. Filerii văduvei. Pilda Sămănătorului. Invierea lui Lazăr. Intrarea în Ierusalim. Cina cea de taină. Iisus în grădina Getsimani. Iisus înaintea Arh ereilor. Patimile, răstignirea, moartea, înmormântarea lui Iisus.

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, și se vinde legată solid și frumos cu 2 cor. + 20 fileri porto.

Revanzătorilor li se dă rabat 15%.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană în Sibiiu:

Frumoasa din Nor

și alte povești

de

E. Hodoș.

Prețul 2.50 cor. + porto 20 bani.

La Librăria arhidiecezană în Sibiiu,
se află de vânzare:

ALBUM

de

brodării și țesături românești.

Compus și editat

de

Minerva Cosma.

Prețul 16 cor.

Cărți nouă apărute

se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Archibald, *Impresii de Călătorie*, note de om

năcâjit. Prețul cor. 2.50. + 20 fil. porto.

Boldor A., *Dare de samă* asupra mișcării

literare pedag. din anul școlar 1912/13.

Prețul 30 fil. + 5 fil. porto

Bunea Dr. A., *Incercare de Istoria Româ-*

nilor până la anul 1382. Scriere postumă

cu un Portret foarte bine reușit al au-

torului. Prețul 5 cor. + 20 fil. porto.

Caragiale I. L., *Teatru*, opere complete.

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Cartea Verde, textul tractatului de pace

dela București 1913. Prețul cor. 1.50.

+ 20 fil. porto.

Cazaban A., *Între Femeie și pisică*, romane.

Prețul cor. 1.50. + 20 fil. porto.

Chirișescu M. I., *Grănicerul*, romane. Pre-

țul 2 cor. + 20 fil. porto.

Coșbuc G., *Fire de Iort*, poezii. Ediția nouă

cu 100 pagini mai mare decât ediția ante-

rioră. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Diamandy G., *Chemarea Codrului*, poveste

vitejască în 3 acte. Prețul cor. 1.50.

+ 10 fil. porto.

Drăgescu Dr. I., *Pro patria*, *Povestire de-*

spre începutul și menirea neamului rom-

mânesc. Prețul 3 cor. + 30 fil. porto.

Dulfu P., *Gruia lui Novac*. Epopee alcă-

tuită din cântecile de vitejie ale popo-

lului român. Cu ilustrații de A. Murnu.

Ed. simplă cor. 1.50, ed. de lux cor. 2.50.

+ 20 fil. porto.

Eroii Noștri, pagini alese din istoria nea-

mului. 3 broșuri a 30 bani. Broșura I

conține: Răsboaiele între Români și Daci.

Broșura II conține: Dacia sub Traian.

Broșura III conține: Muntenia și Mol-

dova, fătălele lupte cu Ungurii. Broșu-

riile acestea sunt scrise pe înțelesul po-

porului Porto 10 fil.

Farago Elena, *Din taina vechilor Răspântii*,

poezii. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Filipescu N., *Discursuri politice*, publicate

de N. Pandelea. Vol. I. 1888-1901.

Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Flaubert G., *Salambo*, roman. Tradus de

Ludovic Dauș. Prețul 2 cor. + 20 fil.

porto.

Galaction G., *Biserica din Răsoare*, no-

vele și schițe. Prețul 2 cor. + 20 fil.

porto.

Ghica Ioan, *Pământul și Omul*, ilustrat.

Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Goethe, *Faust*, tragedie. Traducere în ver-

suri de Ion Gorun. Prețul 1 coroană.

+ 10 fil. porto.

Hamat Alexiu, *Nova lege militară*. Extras

din lege și tălcuirea ei. Prețul 2 cor.

+ 10 fil. porto.

Herz A. de, *Bunicul*, comedie în 3 acte.

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Hodoș E., *Frumoasa din Nor*, și alte po-

vești. Prețul cor. 2.50. + 20 fil. porto.

Hodoș Z., *Masă ieftină*, gătearea mâncărilor

de dulce și de post. Rețete de Bucate

simple și bune. Prețul cor. 1.20. + 10

fil. porto.

Horia-Petra-Petrescu, *Văduvoara* și alte

șase monoloage pentru bărbați și dame

tinere. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

In Teara lui Vlaicu. Prinos pomenirii lui

Aurel Vlaicu. Prețul 80 fil. + 5 fil. porto.

Ionescu Șisestii G., *Călător*. Prețul cor.

1.50. + 10 fil. porto.

Iorga N., *Note de Drum*. Prețul cor. 1.25

+ 10 fil. porto.

Iorga N., *Istoria Statelor Balcanice în e-*

poca modernă, Lecții ținute la Univer-

sitatea din București. Prețul cor. 3.50 +

30 fileri porto.

Irimescu Căndești I., *Pe durmurile Cadri-*

laturului, impresii și note. Prețul cor.

1.50 + 10 fil. porto.

Katargiu B., *Discursuri Parlamentare* 1859-

1862. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Lazar Stefan, *Floarea Betuliei*, roman din

epoca Asiro-Babiloniană. Traducere au-

torizată de Alexandru Ciura. Prețul cor.

1.80. + 10 fil. porto.

Lecca Haralamb G., *Dincolo, Din Dumăre*

în Balcani. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Legea pentru Curtea de Casațiune și de

Justiție. Prețul 2 cor. + 30 fil. porto.

Locusteanu P., *Suntem Nebuni*, schițe umo-

ristice. Prețul cor. 1.50. + 10 fil. porto.

Lovinescu E., *Aripa morței*, roman. Prețul

cor. 1.80 + 10 fil. porto.

Lupaș Dr. I., *Șaguna și Eötvös*, conferință

ținută în sala festivă a gimnaziului din

Brașov la 6 Decembrie 1913 și la „A-

sociațiunea” din Sibiiu la 8 Decembrie

1913. Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.

Minulescu I., *De vorbă cu mine însu-mi*,

poezii, cu desemnuri de Iser. Prețul 3

cor. + 10 fil. porto.

Moldovan S., *Ardealul II*, Ținuturile de pe

Murăș. Prețul 90 fil. + 10 fil. porto.

Mureșanu Iacob, 1812-1887 *Album Co-*

memorativ. Prețul cor. 3.50. + 20 fil.

porto.

Murnu G., *Istoria Românilor din Pind*

Vlahia mare 980-1259, studiu istoric

după izvoarele Bizantine. Prețul 2 cor.

+ 10 fil. porto.

Pătrășcanu D. D., *Timotei Mucenicul*, no-

vele. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Pillat I., *Eternități de o clipă*, poezii. Pre-

țul 2 cor. + 10 fil. porto.

Popescu General Al. Candiano, *Războiul*

Neatârnat, asalut și luarea Griviței.

Prețul 3 cor. + 30 fil. porto.

Pușcariu Ioan cavaler de, *Notițe despre în-*

tâmplările contemporane. Broșată cor. 3,

legată cor. 3.50 + 20 fil. porto.

Pușcariu Dr. Il., Ioan de Predea, Dr. L.

Borcea, Dr. I. Lupaș, Dr. Ioan Mateiu și

Dr. S. Dragomir, *Contribuțiuni istorice*

privitoare la trecutul Românilor de pe

pământul crăiesc. Prețul 4 cor. + 30

fileri porto.

Rădulescu-Niger N., *Orfanii Neamului*,

Roman Naționalist. Prețul 4 cor. + 20

fileri porto.

Sadoveanu M., *Priveliști Dobrogene*, romane.

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Schiopul I. I., *Chestiunea polonă*. Rolul co-

operativelor în lupta de conservare na-